

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', thứ Sáu, ngày 10/4/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

BÀI 396

CÒN MỘT NGÀY THÌ TA TẬN TÂM TẬN LỰC MỘT NGÀY

Đây chính là tinh thần của một bậc Bồ Tát. Cho dù chúng ta chỉ còn lại duy nhất một ngày ở thế gian này, cũng phải nỗ lực tận tâm tận lực vì người khác mà lo nghĩ. Người nào nghe thấy câu nói này mà trong lòng cảm thấy nao nao, hay thậm chí là xúc động, thì người đó mới bắt đầu có được tâm cảm tương ứng. Ngược lại, nếu nghe mà cảm thấy vô tri vô giác, thì chúng ta cần phải nghiêm túc quán chiếu lại chính mình bởi lẽ tinh thần Bồ Tát Đạo chưa thực sự hiện hữu nơi tâm ta. Nếu tâm chưa khởi thì làm sao có thể hành hạnh Bồ Tát?

Hòa Thượng dạy rằng, một ngày sau cùng đó không phải là lúc để chúng ta rơi vào sự tự tư ích kỷ, lo riêng cho bản thân mình, mà là lúc phải tận hiến vì đại chúng. Hôm trước, có một học trò gọi điện cho tôi và nói: *“Thầy ơi, con gọi cho Thầy lần này là lần cuối, sau đó con sẽ gác điện thoại lại”*. Tôi đã bảo với học trò ấy rằng: *“Không có việc gì quan trọng hơn việc niệm Phật. Con hãy niệm Phật cho đến giây phút sau cùng”*. Đó mới là việc cần làm nhất lúc này để tương lai Tịnh Độ ở thế gian còn có chỗ cho chúng sanh nương nhờ. Học trò ấy tâm sự rằng muốn có người kế vị để tiếp tục sứ mạng làm hộ pháp cho Thầy, tiếp tục công cuộc hoằng dương chuẩn mực của Thánh Hiền và Phật pháp. Rõ ràng, ngay cả trong những lời nói sau cùng, tâm nguyện ấy vẫn luôn là vì chúng sanh và vì Phật pháp.

Trong bài học này, Hòa Thượng nhắc nhở các đồng tu học Phật phải thấu suốt rằng: ***“Tất cả khởi tâm động niệm và việc làm của chúng ta đều phải nhằm mục đích chấn hưng Phật pháp, lợi ích chúng sanh và xã hội. Việc gì không đem lại lợi ích cho Phật pháp, không lợi ích cho xã hội, chúng ta nhất định không làm”***. Đến đây, tôi lại khởi tâm tri ân vô vàn đối với bao đời Tổ sư Đại đức. Nếu các Ngài không vì chúng sanh đời sau mà lo nghĩ, thì có lẽ Phật pháp đã mai một từ lâu, làm sao chúng ta có cơ hội tiếp cận và lắng nghe như ngày

hôm nay? Tôi cũng rất tri ân những người đã cộng tác với tôi trong công tác phiên dịch. Từng người một, tôi đều trân trọng và tìm mọi cách để bù đắp xứng đáng cho họ. Đành rằng đôi khi họ làm chưa tốt hay có thái độ xao nhãng, nhưng tri ân vẫn là tri ân, còn khiển trách lỗi lầm vẫn phải khiển trách. Việc riêng của mình có thể trễ nải, nhưng việc của chúng sanh thì tuyệt đối không được phép chểnh mảng.

Hôm qua, tôi có chuyến thăm đột xuất đến trường mầm non Minh Trí (Mê Linh, Hà Nội). Khi gặp bà chủ đất, bà rất khen ngợi ngôi trường của hệ thống và cho biết đang cho các cháu của bà theo học ở đó. Dù tôi chưa hề đặt vấn đề, bà đã tự động chia sẻ rằng bà sắp xây một ngôi trường mới ở đối diện. Bà nói xây xong phòng học nào sẽ chuyển học sinh qua đó ngay. Lúc đầu, tôi chỉ định xem khu đất đó có thể thuê được hay không, nhưng khi làm việc vì lợi ích chúng sanh, mọi sự đều được cảm ứng một cách kỳ diệu như vậy.

Hòa Thượng dạy chúng ta phải phân biệt rõ: Nếu làm với tâm vô tư vô cầu, đó là công đức; nếu làm mà vẫn còn thấy mình đang làm, vẫn còn mong cầu, thì đó là phước báo. Trong các bài học, Ngài nhắc đi nhắc lại câu nói: “***Khởi tâm động niệm phải thay tất cả chúng sanh mà lo nghĩ***”. Nhiều người nghe đến mức phát chán, nhưng riêng tôi, càng nghe tôi càng cảm thấy phấn chấn và thấy mình nỗ lực chưa đủ. Chúng sanh đa phần không biết lo, không biết nghĩ sâu xa. Họ cứ làm tưởng rằng có tiền bạc và địa vị là có tất cả. Nhưng họ đã lầm. Công phu tu hành và đạo đức nhân cách là những thứ không thể dùng tiền mà mua được. Tất cả đều phải trải qua quá trình tu dưỡng và rèn luyện gian khổ. Đến lúc họ nhận ra và muốn bắt đầu lại từ đầu thì thường đã quá muộn, thời gian không còn chờ đợi họ nữa.

Hòa Thượng dạy rằng: “***Nếu hằng ngày bạn chỉ vì bản thân mình mà lo nghĩ thì tâm địa của bạn sẽ bị ô nhiễm. Ngược lại, nếu hằng ngày bạn vì người khác mà lo nghĩ thì tâm địa của bạn sẽ được thanh tịnh***”. Sở dĩ tâm địa của Phật Bồ Tát thanh tịnh là vì các Ngài luôn vì chúng sanh mà lo nghĩ. Trong khi đó, chúng sanh chúng ta quay đi quay lại rồi cũng chỉ trở về với cái tâm tự tư tự lợi, chỉ lo cho sự an lạc và hạnh phúc của riêng mình. Thậm chí, ngay cả việc lo cho sự vãng sanh của mình cũng có thể trở thành một sự ích kỷ. Hòa Thượng từng nhắc nhở rằng lo nghĩ quá mức về việc vãng sanh thực chất là vọng tưởng; chỉ

cần làm đúng tiêu chuẩn thì nhất định sẽ vãng sanh. Nếu niệm Phật chưa đạt tiêu chuẩn mà càng lo nghĩ thì tâm càng thêm ô nhiễm.

Đạo lý thực tế cho thấy, nếu một người biết y theo giáo huấn của Phật Bồ Tát và Thánh Hiền trong cách đối nhân xử thế thì đời sống nhất định sẽ hạnh phúc, an vui. Đây không phải là sự ban phước của thần linh mà là kết quả tất yếu của việc làm đúng như lý, đúng như Pháp. Chúng ta đừng dành cả ngày để lo sợ mình không được vãng sanh, hãy tập trung vào việc làm đúng theo lời dạy. Nếu chúng ta càng lo nghĩ thì càng vọng tưởng, càng vọng tưởng thì càng ô nhiễm. Việc niệm Phật là của chúng ta, không gì có thể thay đổi được, nhưng việc tiếp độ và phục vụ chúng sanh là trách nhiệm cần làm. Nếu mặc kệ chúng sanh thì đó không phải là hành vi của Phật Bồ Tát. Chúng ta không thể làm Phật Bồ Tát nếu không làm những việc mà các Ngài đã làm.

Hòa Thượng nhấn mạnh rằng mỗi ý niệm đều phải vì chúng sanh, vì để Phật pháp trụ lâu ở thế gian. “Phật pháp trụ lâu ở thế gian” không phải là sự bành trướng để lấn át người khác, mà là vì Phật pháp chân thật mang lại lợi ích cho chúng sanh. Người chân thật tiếp cận được Phật pháp sẽ có được an vui và giải thoát khỏi luân hồi sanh tử. Có người thắc mắc rằng nếu niệm niệm đều niệm Phật thì làm sao còn tâm trí để lo cho chúng sanh hay Phật pháp. Thực tế, người ta niệm Phật chính là vì muốn Phật pháp trụ lâu và vì lợi ích của chúng sanh. Tất cả đều dung thông trong một niệm duy nhất.

Tôi từng nói với người học trò đang ở trong những giây phút sau cùng rằng: *“Việc niệm Phật đến hơi thở cuối cùng chính là cách con giúp Phật pháp và Tịnh Độ trụ lâu ở thế gian. Khi con ra đi trong tiếng niệm Phật, con đã giúp ích cho biết bao nhiêu chúng sanh sanh khởi tín tâm”*. Đừng làm tưởng rằng một mặt niệm Phật, một mặt phục vụ chúng sanh là *“hai tâm ba ý”*; đó chính là sự nhất quán trong tu hành. Việc cho rằng lo cho người khác là xen tạp thực chất là biểu hiện của tâm vọng tưởng, phân biệt và chấp trước.

Hãy lắng nghe lời khai thị sâu sắc của Ấn Quang Tổ sư: **“Đốn luân tận phạt, nhàn tà tồn thành, nhất tâm niệm Phật cầu sanh Tịnh Độ”**. Nhiều người sai lầm khi nghĩ rằng nếu tận hết bốn phạt thì không có thời gian niệm Phật, hoặc niệm Phật thì phải bỏ mặc trách nhiệm. Thực tế, ta phải vừa làm tròn bốn phạt vừa giữ vững tâm niệm Phật không lay động. Nếu ta cho rằng phục vụ chúng sanh

là xen tạp thì đó là vì công phu của ta chưa tới. Có những người tưởng mình nhất tâm niệm Phật nhưng thực tế lại niệm đủ thứ trên đời; nếu thật sự nhất tâm không xen tạp thì chỉ trong vòng bảy ngày đã thấy Phật đến tiếp dẫn. Nếu trải qua hàng ngàn ngày mà chưa thấy gì thì rõ ràng là ta đang vừa niệm Phật vừa vọng tưởng.

Trong bài học về “**Thập Thiện Nghiệp Đạo Kinh**” ngày hôm qua, Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta không nên khởi một chút tâm tham. Tham ở đây đôi khi chỉ là ý niệm mong mình được an ổn, sợ bị phiền toái; chỉ cần một ý niệm bất thiện nhỏ nhoi như vậy đẩy lên cũng đã là sự ô nhiễm. Chúng ta phải thấu hiểu lời dạy của các bậc Tổ sư Đại đức: Nhất tâm niệm Phật, vì Phật pháp cứu trụ và phục vụ chúng sanh thực chất là một. Đừng vì sợ xen tạp mà trở thành người tự tư ích kỷ, khiến Phật pháp đời sau không còn chỗ nương nhờ. Nếu không có sự hoằng dương tích cực của các bậc giảng sư như Hòa Thượng Tịnh Không thì ngày nay chúng ta không có Phật pháp để tiếp cận.

Tương lai của Phật pháp phụ thuộc vào hành động của chính chúng ta. Nếu người tu học chỉ thể hiện bộ dạng vô hồn, trì trệ thì người đời sẽ không muốn tìm hiểu Phật pháp. Nhưng nếu họ nhìn thấy người học Phật đầy năng lượng, đầy sức sống, niềm vui và tinh thần hy sinh phụng hiến, họ nhất định sẽ tìm đến Phật pháp. Chính hành động của ta là cách hoằng dương Phật pháp sống động nhất. Hòa Thượng dạy rằng: “**Thuyết đắc nhất thốn bất như hành đắc nhất thốn (Nói ra một thước không bằng làm được một tấc). Nói được làm được là Thánh Hiền, nói được mà làm không được là gạt người**”. Đây chính là nguyên nhân khiến Phật pháp dù hay đến mấy cũng có thể bị thu hẹp nếu người tu không thực hành đúng lời dạy.

Tâm của Phật là tâm bao thái hư, lượng khắp pháp giới. Thế nhưng, tại sao chúng ta tu học Phật pháp một thời gian thì tâm địa lại trở nên nhỏ hẹp đến mức không thể dung chứa được bất cứ thứ gì? Đó là vì chúng ta sợ xen tạp. Những việc làm lợi ích cho chúng sanh, những việc hoằng dương Phật pháp hay chuẩn mực của Thánh Hiền thì mình lại cho là xen tạp nên không làm, nhưng hằng ngày mình vẫn ảo danh ảo vọng và tự tư tự lợi.

Cũng trong bài học về “**Thập Thiện Nghiệp Đạo Kinh**” ngày hôm qua, Hòa Thượng đã nhắc nhở phàm phu chúng ta rằng việc cần thiết nhất là phải buông bỏ sự tự tư tự lợi. Tự tư tự lợi không chỉ là tham cầu danh văn lợi dưỡng, mà ngay

cả việc chọn một lối sống bình yên, xa lánh mọi người để hưởng nhàn cũng chính là tự tư tự lợi. Hòa Thượng nhắc chúng ta hãy nhìn gương Thích Ca Mâu Ni Phật: suốt 49 năm Ngài bôn ba khắp nơi vì chúng sanh mà giảng Kinh thuyết Pháp, chưa từng có một ngày ngơi nghỉ. Vậy chúng ta nói Thích Ca Mâu Ni Phật là xen tạp sao? Hay thực chất là do chúng ta không có năng lực? Thích Ca Mâu Ni Phật suốt 49 năm không ngơi nghỉ, đời sống chỉ “*ba y một bát*”, nửa ngày ăn một bữa, đêm ngủ dưới gốc cây, đầu trần chân đất bôn ba. Hình ảnh của Ngài vô cùng tích cực! Nhìn lại hành động của chúng ta hiện nay thì quá đối tiêu cực. Đó chính là lý do vì sao Phật pháp tốt đẹp như vậy mà không thể hưng vượng ở thế gian này: vì chúng ta đã biến nó thành sự tiêu cực với tâm địa nhỏ hẹp, tự tư tự lợi.

Hòa Thượng nói: “***Phật pháp không hưng vượng là vì thiếu người phát tâm làm ra biểu pháp, làm ra chuẩn mực tốt nhất của người học Phật. Những việc chúng ta làm chỉ khiến người ta hiểu sai về Phật pháp, nên họ không muốn học nữa***”. Hòa Thượng thường nói: “***Cầu người không bằng cầu chính mình. Khuyến người phát tâm là khó***”. Thầy Thái Lễ Húc cũng từng ví von rằng lên trời là khó nhất, nhưng cầu người cũng khó như lên trời vậy. Cho nên, người ta có làm hay không là việc của họ, còn chính mình phải phát tâm và nỗ lực mà làm. Giống như chuyện tôi gói nôi bánh hay kho nôi mít mấy hôm nay vậy, nếu mình có tâm dũng mãnh thì mọi việc trở nên quá dễ dàng, còn không phát tâm thì đựng việc gì cũng thấy khó, thấy khổ, thấy làm không nổi. Hôm qua tôi tự tay gọt mít biểu diễn cho mọi người thấy, gọt mà không dính một chút nhựa nào trên tay, rồi kho lên thật ngon để đóng hộp tặng mọi người. Nó dễ dàng như vậy đó, nhưng với người không phát tâm thì việc kho nôi mít ngon cũng khó như đi lên trời.

Việc hoằng pháp lợi sanh cũng y như vậy. Quan trọng nhất là mình phải phát tâm. Vạn sự khởi đầu nan, nhưng làm lần thứ hai sẽ dễ hơn, lần thứ ba sẽ càng dễ nữa. Hòa Thượng nói: “***Tôi hoàn toàn có phước báo để tìm một nơi thanh vắng, cất cái chòi tranh dưỡng lão tịnh tu niệm Phật, sống một đời tự tại. Tôi có thể hưởng cái phước đó, nhưng tôi không làm vì không có người hoằng pháp, không có người thật sự phát tâm làm. Nếu có người làm, tôi sẽ không làm. Tôi thấu hiểu sự thù thắng, tốt đẹp của Phật pháp; một của báu như thế mà không giới thiệu rộng rãi cho xã hội thì thực sự quá đáng tiếc***”. Cho nên, đồng tu học

Phật phải có chí nguyện hoằng pháp lợi sanh, tiếp nối chí nguyện của Phật Bồ Tát và cổ Thánh tiên Hiền. Đó mới là sống trong thế giới biết ơn.

Cũng trong bài học về **“Thập Thiện Nghiệp Đạo Kinh”** ngày hôm qua, Hòa Thượng đã nói: **“Cả đời này, chúng ta hãy sống trong thế giới biết ơn. Dùng cả cuộc đời để làm những việc tiếp nối các Phật Bồ Tát và cổ Thánh tiên Hiền, đó chính là chúng ta dùng sinh mạng này để tri ân báo ân”**. Hòa Thượng nói: **“Muốn phát khởi được nguyện này thì bạn phải đối với Kinh giáo chân thật có sự nhận biết tường tận. Khi đã hiểu rõ ràng rồi, cái nguyện ấy sẽ tự nhiên sanh khởi. Mọi hành động sẽ đều vì Phật pháp hưng vượng, vì phục vụ chúng sanh mà nỗ lực một cách tự nguyện, phấn chấn và đầy năng lượng”**.

Gần đây, có người hỏi tôi vì sao lúc nào tôi cũng đầy năng lượng? Thật ra đó là **“tướng tùy tâm hiện”**. Tâm mình lúc nào cũng ở trạng thái phấn chấn, tích cực thì tự nhiên sẽ có năng lượng. Những ngày nóng bức này, tôi vẫn thức dậy lúc 2 giờ 30 phút sáng với tinh thần dứt khoát. Nếu mình cứ lè mề, rề rà thì mình chỉ truyền cho người khác cái năng lượng lè mề đó mà thôi. Còn một ngày ở thế gian này, hãy dùng một ngày đó để tận tâm tận lực vì Phật pháp hưng vượng và lợi ích của chúng sanh.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót.

Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!